

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **D.**, bývajúceho v H., zastúpeného JUDr..., advokátom so sídlom v K., proti žalovanej **A.**, bývajúcej v H., za účasti vedľajšej účastníčky A., a.s. so sídlom v B., o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 17 C 127/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. novembra 2007 sp. zn. 7 Co 201/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 8. novembra 2007 sp. zn. 7 Co 201/2006 **z r u š u j e** vo výroku, ktorým

1. bol zmenený výrok rozsudku Okresného súdu Humenné z 25. októbra 2006 č.k. 17 C 127/2004-185 o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu nad 4 200 000 Sk tak, že žaloba sa zamieta,
2. bolo rozhodnuté o náhrade trov konania.

Vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa žalobou z 10. augusta 2004 domáhal, aby žalovaná bola súdom zaviazaná odškodniť ho za sťaženie jeho spoločenského uplatnenia, ku ktorému došlo v dôsledku zranení pri dopravnej nehode 11. augusta 2002. Túto nehodu zapríčinila žalovaná. Výšku odškodnenia stanovil v žalobe na 12 000 000 Sk. Na základe výsledkov dokazovania vykonaného znaleckým posudkom zvýšil požadovanú náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia na 12 600 000 Sk. Okresný súd Humenné pripustil rozšírenie žaloby uznesením z 18. októbra 2006.

Okresný súd Humenné rozsudkom z 25. októbra 2006 č.k. 17 C 127/2004-185 žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi do 3 dní náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vyjadrenú sumou 8 400 000 Sk. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol, pričom žalovanej uložil povinnosť nahradiť štátu ním preddavkované trovy vo výške 14 300 Sk a tiež povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia 387 427 Sk. Žalovanú napokon zaviazal zaplatiť súdny poplatok 200 000 Sk na účet Okresného súdu Humenné. Vedľajšej účastníčke nepriznal náhradu trov konania. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že žalovaná zaviničila dopravnú nehodu, za čo bola právoplatne odsúdená rozsudkom Okresného súdu Humenné z 18. júna 2003 č.k. 2 T 357/2002-162. Žalobca pri dopravnej nehode utrpel vážne zranenia. Najzávažnejšie z nich bolo pohmoždenie a opuch mozgu, úrazové mozgové krvácanie do ľavej mozgovej poglobule, porucha vedomia, rozrušenie mozgového tkaniva s následnými klinickými prejavmi (ochrnutia pravostranných končatín, poruchy reči v oblasti vyslovovania aj v oblasti jej chápania, poruchy centrálnych regulačných mechanizmov riadenia hybnosti, poruchy citlivosti pravej strany tela) a psychickými poruchami. V čase úrazu mozog žalobcu vzhľadom na jeho vek 21 rokov disponoval značnou schopnosťou nervového systému prispôbiť sa najrôznejším fyziologickým a patologickým vplyvom, v dôsledku týchto zranení je ale situácia iná. Podľa znalca treba následky po úraze mozgu považovať za trvalé, ich prognóza v budúcnosti nie je priaznivá a zlepšenie stavu nemožno očakávať. Vekom sa dá očakávať skôr zhoršenie stavu vzhľadom na chýbajúce funkčné rezervy mozgu. Poškodenie mozgu neumožňuje žalobcovi venovať sa záľubám, realizovať sa v povolani, ani zvyšovať si kvalifikáciu a znemožňuje mu uplatnenie v oblasti spoločenského a kultúrneho vyžitia. V dôsledku zranenia pri dopravnej nehody sa stal plne invalidným. Znalec MUDr. Š. stanovil základný počet bodov za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu vo výške 1 400 bodov [§ 6 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“)]. Súd po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že v prípade žalobcu sú dané podmienky pre mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. S prihliadnutím na rozsah poškodenia zdravia a jeho následky v rovine spoločenského uplatnenia priznal žalobcovi odškodnenie 8 400 000 Sk [táto suma predstavuje výsledok výpočtu: 50 (súdom určený násobok zvýšenia) x 1 400 (počet bodov určených znalcom) x 60 Sk (hodnota 1 bodu) x 2 (maximálny násobok v zmysle § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb.)].

Krajský súd v Prešove na odvolanie vedľajšej účastníčky rozsudkom z 8. novembra 2007 sp. zn. 7 Co 201/2006 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 4 200 000 Sk a vo výroku o súdnom poplatku. Zmenil rozsudok vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť sumu nad 4 200 000 Sk tak, že v tejto časti žalobu zamietol. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť náhradu trov konania žalobcovi a štátu. Po preskúmaní rozsudku v napadnutej časti dospel k záveru, že odvolanie vedľajšej účastníčky je čiastočne opodstatnené. K poškodeniu zdravia žalobcu došlo v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou zavinenou žalovanou. Rozsah pri nej spôsobeného poškodenia zdravia žalobcu bol dostatočne zistený výsledkami vykonaného dokazovania a po medicínskej stránke primerane vyhodnotený v znaleckom posudku MUDr. Š.. Odvolací súd na základe porovnania významu a zapojenia sa žalobcu do života v čase pred a po úraze v zhode so súdom prvého stupňa konštatoval podstatné obmedzenie a v niektorých oblastiach aj úplné vylúčenie žalobcu z bežného života. Žalobca okrem neschopnosti vykonávať akúkoľvek pracovnú činnosť má podstatným spôsobom obmedzenú možnosť uplatnenia sa v rodinnom, kultúrnom a spoločenskom živote, súčasná kvalita jeho života je neporovnateľná so životom, aký viedol pred úrazom. Aj odvolací súd vzhľadom na to zaujal názor, že v prejednávanej veci ide o prípad hodný osobitného zreteľa v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Na rozdiel od súdu prvého stupňa ale považoval za primerané odškodnenie žalobcu za sťaženie spoločenského uplatnenia vyjadrené sumou 4 200 000 Sk. Vzhľadom na to odvolací súd ako vecne správny potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť istinu 4 200 000 Sk [táto suma predstavuje výsledok výpočtu: 50 (súdom určený násobok zvýšenia) x 1 400 (počet bodov určených znalcom) x 60 Sk (hodnota 1 bodu)]. Z tohto dôvodu tiež napadnutý rozsudok zmenil vo výroku, ktorým súd prvého stupňa priznal náhradu nad túto sumu, a to tak, že žalobu nad 4 200 000 Sk zamietol. Odvolací súd na odôvodnenie zmeňujúceho (žalobu zamietajúceho) výroku uviedol, že súd prvého stupňa nepostupoval pri rozhodovaní o zvýšení sťaženia spoločenského uplatnenia správne: namiesto základného počtu bodov vo výške 1 400 bodov určeného znalcom v zmysle § 6 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. vychádzal z dvojnásobku tohto bodového ohodnotenia (2 800) podľa § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Odvolací súd poukázal pri tom na „Zásady pre hodnotenie“ tvoriace prílohu vyhlášky č. 32/1965 Zb., v zmysle ktorých súčasťou lekárskeho posúdenia nie je určovanie zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu bol súdom prvého stupňa v rozpore s uvedenými zásadami v skutočnosti priznaný 100-násobok sumy zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu. Takéto zvýšenie je

možné považovať za primerané iba v prípade osôb mimoriadne spoločensky aktívnych v oblasti športového, umeleckého alebo kultúrneho života. Žalobca ale takou osobou nebol. Odvolací súd preto priznanie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad 50-násobok sumy zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu považoval za neprimerané. Odvolací súd ako vecne správne potvrdil aj rozhodnutie o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť súdny poplatok 200 000 Sk. O trovách celého konania medzi žalobcom a žalovanou rozhodol s poukazom na § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. O náhrade trov štátu súd rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

Rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žaloba nad sumu 4 200 000 Sk sa zamietá, napadol žalobca dovolaním. Podľa jeho názoru spočíva rozsudok v tejto časti na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Dovolateľ poukázal na to, že odvolací súd odôvodnil dovolaním napadnutý výrok rozsudku iba tým, že súdom prvého stupňa priznaná suma je neprimeraná. Žalobca nesúhlasil s názorom, že ním požadované odškodnenie možno priznať len osobám spoločensky mimoriadne angažovaným. Nepopieral, že v čase poškodenia zdravia takou osobou nebol, to však bez ďalšieho neznamena, že primeranou nie je ním požadovaná suma. Odvolaciemu súdu vytkol, že sa vôbec nezaoberal skutočnosťou, že utrpel úraz, na ktorom nenesie žiadnu vinu. K poškodeniu jeho zdravia došlo vo veku 21 rokov a vzhľadom na to mal široké perspektívy spoločenského uplatnenia. Odvolacím súdom uvedený „status“ osoby spoločensky mimoriadne aktívnej objektívne nemohol a zrejme ani nebude mať, a to práve v dôsledku poškodenia jeho zdravia. Prognóza vývoja jeho zdravotného stavu nie je priaznivá a zlepšenie nemožno očakávať. Nemožnosť samostatnej chôdze a pohybu, slabé rečové schopnosti, nevyhnutnosť pomoci pre bežných denných úkonoch (pri umývaní, obliekaní, prijímaní potravy) ho celkom vyradili z bežného života nielen v súčasnosti, ale až do konca jeho života. Požadovaná náhrada – aj nad sumu 4 200 000 Sk mu má slúžiť na nákup zdravotných pomôcok, polohovateľných matracov, postelí, na zabezpečenie púrazovej liečebnej starostlivosti, kúpeľov, cvičebných pomôcok a zariadení, nákup liekov a iných potrieb nevyhnutných pre bežný život (napríklad aj na zabezpečenie automobilu s úpravou pre druh jeho zdravotného postihnutia). Žalobca poukázal tiež na to, že v súčasnosti dovŕšil vek 28 rokov, z biologického hľadiska je v mladom veku a produktívny život by ho mal ešte čakať, udalosti posledných 7 rokov ho ale poznačili na celý život. Psychicky stráda a ťažko sa vyrovnáva s existujúcim stavom. Právny záver odvolacieho súdu, na ktorom spočíva napadnutý rozsudok, vyvoláva domnienku, že pri posudzovaní uplatneného nároku sa

poskytuje ochrana osobám iba určitého „statusu“. Pri náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia by ale súdy mali brať do úvahy, aké náhradné pôžitky si za priznanú náhradu môže poškodený (bez rozdielu) obstaráť v jeho konkrétnych životných a ekonomických podmienkach. Vziať by preto mali na zreteľ nielen jeho vek, ale tiež existujúce rodinné zázemie, potrebu každodennej pomoci zo strany rodiny. Zohľadniť by mali aj zdravotné možnosti a ekonomické postavenie členov rodiny, ktorí mu v budúcnosti budú čoraz ťažšie vedieť v súčasnom rozsahu zabezpečovať pomoc. Pritom ale žiadna peňažná náhrada, bez ohľadu na jej výšku, objektívne nie je spôsobilá nahradiť poškodenému trvalú ujmu na jeho zdraví. Aplikácia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. závisí od stupňa poškodenia zdravia a možností uplatnenia poškodeného v spoločnosti a rodine. Stupeň, rozsah a intenzita obmedzených alebo stratených predpokladov u neho prevyšuje stupeň, rozsah a intenzitu predpokladanú v § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Vzhľadom na okolnosti prípadu by priznanie mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad 50-násobok sumy zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu bolo vyjadrením spravodlivého a objektívneho posúdenia veci. Z týchto dôvodov dovolateľ žiadal, aby dovolací súd napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Vedľajšia účastníčka vo vyjadrení k dovolaniu označila napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu za vecne správny a navrhla dovolanie žalobcu „odmietnuť“. Súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že v prípade žalobcu sú splnené podmienky pre aplikáciu ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Odvolací súd na základe odvolania vedľajšej účastníčky svojím rozhodnutím napravil právne pochybenie prvostupňového súdu, pokiaľ tento pri rozhodovaní o výške náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia namiesto základného počtu 1 400 bodov vychádzal z dvojnásobku bodového ohodnotenia.

Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti výroku rozhodnutia, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.)

preskúmal napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd aj otázkou, či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným. Žiadna z týchto procesných väd nebola v dovolaní namietaná a ani nevyšla najavo v dovolacom konaní.

Dovolanie je odôvodňované tým, že napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V prejednávanej veci ide o náhradu škody na zdraví žalobcu, ktoré bolo poškodené 11. augusta 2002 pri dopravnej nehode zapríčinennej žalovanou.

Pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia (§ 444 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Žalobca sa v konaní domáhal odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Občiansky zákonník nevymedzuje pojem sťaženie spoločenského uplatnenia, ani to, v akom rozsahu a konkrétne na základe čoho sa odškodnenie priznáva. Pojem sťaženie spoločenského uplatnenia nedefinuje ani vyhláška č. 32/1965 Zb., ktorú treba na daný prípad aplikovať (viď § 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia).

Obsah pojmu sťaženie spoločenského uplatnenia možno vyvodit' z § 4 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Podľa tohto ustanovenia sa sťaženie spoločenského uplatnenia odškodňuje, ak poškodenie na zdraví má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Podľa ustálenej súdnej praxe je pod sťažením spoločenského uplatnenia potrebné rozumieť jednak vylúčenie či obmedzenie účasti poškodeného na plnom a plnohodnotnom osobnom a rodinnom živote, sťaženie či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby budúceho povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho sebavzdelávania, alebo obmedzenie či vylúčenie účasti poškodeného na spoločenskom, kultúrnom a športovom živote. Súd je v konaní o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia povinný vždy skúmať, aké predpoklady mal pre životné a spoločenské uplatnenie poškodený pred vznikom škody a aké sú tieto predpoklady a možnosti poškodeného po poškodení jeho zdravia. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia musí byť v každom prípade primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti. Primeranú výšku odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia určuje súd v nadväznosti na výsledky obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie.

Pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia sa vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku (§ 6 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb.). Vyhláška č. 32/1965 Zb. má prílohu, v časti A. III. ktorej je bližšie upravený postup pri vydávaní posudkov (pozn.: i keď sa v nej osobitne uvádza, že súčasťou lekárskeho posúdenia nie je určovanie zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 6 ods. 2 vyhlášky 32/1965 Zb., nič nebráni lekárovi, aby poukázal na určité individuálne okolnosti prípadu a so zreteľom na ne odporučil súdu zvýšiť odškodnenie v zmysle tohto ustanovenia vyhlášky).

Vyhláška č. 32/1965 Zb. pripúšťa možnosť, že vzhľadom na individuálne okolnosti môže byť v určitých prípadoch odškodnenie podľa § 6 ods. 1 nepostačujúce – dostatočne nevyjadrujúce mieru sťaženia spoločenského uplatnenia poškodeného. V § 6 ods. 2 vyhláška č. 32/1965 Zb. preto uvádza, že suma zodpovedajúca základnému počtu bodov zistenému lekárom sa primerane zvýši až na dvojnásobok podľa predpokladov, ktoré poškodený vo veku, v ktorom bol poškodený na zdraví, mal pre uplatnenie v živote a v spoločnosti a ktoré sú v dôsledku poškodenia obmedzené alebo stratené. Týmito predpokladmi sa rozumie najmä možnosť uplatniť sa v rodinnom, politickom, kultúrnom a športovom živote a možnosť voľby povolania a ďalšieho sebavzdelávania; pritom sa prihliada na to, či ide o muža alebo ženu a pri odstrániteľnosti trvalých následkov aj na upozornenie lekára podľa § 10 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Súd teda, po zistení, že základné odškodnenie v zmysle § 6 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v dostatočnej miere nevystihuje stupeň sťaženia spoločenského uplatnenia poškodeného vyplývajúci z poškodenia jeho zdravia, môže sumu zodpovedajúcu základnému počtu bodov zistenému lekárom primerane zvýšiť, pričom hornú hranicu zvýšenia predstavuje dvojnásobok sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov (viď § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb.).

Výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje sumou 60 Sk za jeden bod (§ 7 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb.). Pritom celková výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia z jedného poškodenia na zdraví nesmie presiahnuť sumu 240 000 Sk; z toho odškodnenie za bolesť nesmie presiahnuť sumu 72 000 Sk (§ 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb.).

Ustanovenie § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. predpokladá existenciu prípadov, kedy ani (zvýšené) odškodnenie v zmysle § 6 ods. 2 tejto vyhlášky nevyjadruje celú šírku poškodenia zdravia a jeho následkov. Uvádza preto, že v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v § 7 ods. 1 a 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Vyhláška pri tom nerozlišuje poškodených „podľa statusu“; v praxi súdov Slovenskej republiky je ale ustálený názor, že postup súdu pri poskytnutí zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. prichádza do úvahy len v skutočne výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa, kedy ani zvýšenie bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia podľa § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. dostatočne nevyjadruje následky poškodenia zdravia osoby spoločensky osobitne aktívnej, ktoré sú trvalo obmedzené

alebo stratené. Súdna prax sa takto formovala medziiným pod vplyvom rozhodnutia R 10/1992, na ktoré zrejme v danej veci prihliadal aj odvolací súd.

Ustanovenie § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. je právnou normou s abstraktnou hypotézou; jej hypotéza nie je určená priamo v právnom predpise, ale závisí od úvahy súdu. Toto ustanovenie prenecháva súdu, aby v každom jednotlivom prípade sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností a aby sám podľa svojho uváženia posúdil, aké zvýšenie náhrady je v tej - ktorej veci primerané. I keď podľa tohto ustanovenia môže súd odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť i nad sumu ustanovenú v § 7 ods. 1 a 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. (pričom nie je stanovená horná hranica takéhoto zvýšenia), úvaha súdu v tomto smere nie je neobmedzená, lebo právny predpis tým, že rámcovo určil predpoklady pre vznik nároku na základnú výmeru odškodnenia a pre vznik nároku na jej zvýšenie, stanovil zároveň hľadiská, ktoré treba zohľadňovať. Úvahu o splnení podmienok pre zvýšenie odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. musí súd vždy náležite vysvetliť.

Odvolací súd v prejednávanej veci akcentoval potrebu vychádzať pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku. Dovolací súd k tomu uvádza nasledovné:

1. Pri stanovení konkrétnej výšky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v prípadoch, na ktoré dopadá § 6 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb., súd „vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku“ v tom zmysle, že v nadväznosti na výsledky posúdenia zdravotného stavu poškodeného vynásobí počet bodov finančným vyjadrením hodnoty jedného bodu (§ 7 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb.).
2. Aj v prípadoch, na ktoré sa vzťahuje § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. súd pri stanovení výšky odškodnenia „vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku“; pri aplikácii tohto ustanovenia súd dbá o to, aby sa priznané odškodnenie pohybovalo v prípustnom rozsahu, lebo priznané (zvýšené) odškodnenie: a/ nesmie prekročiť sumu zodpovedajúcu dvojnásobku odškodnenia, ktoré by prichádzalo do úvahy v zmysle § 6 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965

Zb., b/ musí rešpektovať hranice odškodnenia vyjadrené v ustanovení § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb.

3. Na rozdiel od prípadov uvedených vyššie pod 1. a 2. v prípadoch, na ktoré sa vzťahuje § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. (v ktorých – ako už bolo uvedené vyššie – môže súd odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia zvýšiť nad stanovené hranice bez akéhokoľvek obmedzenia), súd „vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku“ v odlišnom zmysle. Základný počet bodov vynásobený vyjadrením hodnoty jedného bodu tu zohľadňuje len ako ukazovateľ, ktorý v dostatočnej miere nevyjadril mieru sťaženia spoločenského uplatnenia poškodeného (§ 6 ods. 1 a 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb.).

Pokiaľ súd na základe výsledkov dokazovania usúdi, že odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia v zmysle § 6 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. nie je postačujúce na vyjadrenie miery sťaženia spoločenského uplatnenia poškodeného a že primeranú mieru odškodnenia nevyjadruje ani (až dvojnásobné) zvýšenie zodpovedajúce § 6 ods. 2 tejto vyhlášky, má viacero možností, ako vyjadriť výšku odškodnenia, ktorú považuje za primeranú. Ak dospeje k záveru, že sú splnené podmienky pre aplikáciu § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., má možnosť postupovať nielen tak, že **I.** výšku primeraného odškodnenia vyjadří v nadväznosti na matematický výpočet vyplývajúci z výsledkov posúdenia predpokladov pre odškodnenie podľa § 6 ods. 1 alebo § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. určitým číselným ukazovateľom (násobkom, percentom, zlomkom), ale aj tak (vyhláška č. 32/1965 Zb. to nevylučuje), že **II.** výšku primeraného odškodnenia vyjadří celkom nezávisle od výpočtov v zmysle § 6 ods. 1 alebo 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. (jednorazovou sumou). Podstatné teda nie je to, aký postup pri určení konkrétnej výšky ním priznávaného odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia súd zvolí, ale to, či ním určená (výsledná) suma odškodnenia je primeranou náhradou za nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh (t.j. či zodpovedá skutkovým zisteniam súdu o rozsahu negatívnych dopadov na zdravie poškodeného a o miere sťaženia jeho spoločenského uplatnenia).

V prejednávanej veci súdy oboch stupňov vychádzali z tých istých skutkových okolností. K rovnakým záverom dospeli tak z hľadiska predpokladov vzniku právneho vzťahu zodpovednosti za škodu, ako aj z hľadiska toho, že odškodnenie sťaženia spoločenského

uplatnenia žalobcu, ktoré by vyplývalo z § 6 ods. 1 alebo § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. nie je v jeho prípade postačujúce. Tak súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd dospeli k záveru, že pri odškodnení žalobcu treba aplikovať § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. (pozn.: opačný názor nevyplýva ani z vyjadrenia vedľajšej účastníčky k dovolaniu). Dovolací súd k tomu uvádza, že aj podľa jeho názoru treba prípad trvalého a nezvratného poškodenia mozgu (jedného z najvýznamnejších orgánov v ľudskom tele, ktorého funkcia významne ovplyvňuje celkový stav organizmu) majúceho za následok rozsiahle negatívne dopady nielen na hybnosť 21-ročného poškodeného, ale aj na jeho schopnosť komunikácie s okolím, možnosť jeho realizovania v najrozmanitejších sférach osobného, rodinného a spoločenského života, považovať za prípad hodný osobitného zreteľa.

Súdy nižších stupňov v danom prípade pri už uvedenej zhode odlišne vyjadrili mieru primeranosti zvýšenia odškodnenia. Súd prvého stupňa za primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju považoval odškodnenie vo výške 8 400 000 Sk. Na rozdiel od neho odvolací súd dospel k záveru, že primeraným je odškodnenie 4 200 000 Sk. Zo spisu pritom vyplýva, že tak výrazné zníženie odškodnenia (o 50 %) odvolací súd nevyvodil zo žiadnej okolnosti skutkovej povahy (týkajúcej sa napríklad stupňa poškodenia zdravia žalobcu alebo miery sťaženia možností jeho realizácie v osobnom, rodinnom a spoločenskom živote), ale výlučne iba z matematického výpočtu, ktorý považoval za správny a ktorým sa prvostupňový súd neriadil. Pritom, ako už bolo uvedené vyššie, vyhláška č. 32/1965 Zb. neurčuje konkrétny výpočet výšky primeraného odškodnenia v prípadoch, na ktoré sa vzťahuje jej § 7 ods. 3, a jediným rozhodujúcim kritériom je, aby odškodnenie zodpovedalo povahe následkov a ich predpokladanému vývoju v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku z 28. marca 2008 sp. zn. 3 Cdo 114/2007 (v obdobných súvislostiach) uviedol, že ak odvolací súd mení súdom prvého stupňa priznanú výšku odškodnenia za bolesť alebo za sťaženie spoločenského uplatnenia z dôvodu, že za „primeranú“ považuje náhradu inú (nižšiu alebo vyššiu), musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia v potrebnom rozsahu vysvetliť dôvod potreby zmeny náhľadu na „primeranosť“. To znamená, že musí poukázať na určité konkrétne právne relevantné skutkové okolnosti prejednávanej veci a s poukazom na ne vysvetliť, prečo a z akých dôvodov dospel k názoru, že „primeranou“ nie je náhrada, ktorú určil súd prvého stupňa, ale náhrada iná (nižšia alebo vyššia). Keďže odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) v dôsledku zmeny náhľadu

na „primeranosť“ priznanej náhrady škody svojím rozhodnutím nahradzuje rozhodnutie súdu prvého stupňa, musí jeho rozhodnutie aj v tomto smere obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie zahŕňajúce výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Len také rozhodnutie možno označiť za preskúmateľné (§ 157 ods. 2 a 3 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.).

Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v plnom rozsahu preskúmateľný nie je, lebo neobsahuje postačujúce vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd dospel v porovnaní so súdom prvého stupňa k odlišným záverom v otázke „primeranosti“ priznanej výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia; za postačujúci dôvod nemožno považovať čisto matematický výpočet, pre ktorý ani § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. nedáva podklad.

Dovolací súd vzhľadom na to dospel k záveru, že konanie pred odvolacím súdom bolo v danej veci postihnuté tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Na vadu tejto povahy musel vziať dovolací súd zreteľ (§ 242 ods. 1 O.s.p.); v dôsledku jej výskytu nemal pri tom možnosť preskúmať opodstatnenosť námietky žalobcu, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že v odvolacom konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., zrušil dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p.; spolu s ním zrušil aj výroky o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi (resp. jeho právnenému zástupcovi) náhradu trov konania a tiež o jej povinnosti zaplatiť štátu náhradu ním preddavkovaných trov konania. Vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. júla 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Kludia Vrauková